

Wiktor Osuch

Uniwersytet Pedagogiczny
im. Komisji Edukacji Narodowej
w Krakowie

**Podstawy przedsiębiorczości w opinii uczniów
krakowskich liceów – szanse i oczekiwania**

W 2002 roku do polskich szkół ponadgimnazjalnych został wprowadzony przedmiot podstawy przedsiębiorczości. Zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 26 lutego 2002 roku w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego, kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół* na lekcjach z tego przedmiotu uczniowie mają uczyć się postaw przedsiębiorczych oraz przygotowywać się do aktywnego udziału w życiu społeczno-gospodarczym. Przedmiot podstawy przedsiębiorczości pomaga zrozumieć młodemu człowiekowi mechanizmy funkcjonowania gospodarki rynkowej, przygotowuje do planowania przyszłej kariery zawodowej, kształtuje kompetencje sprawnego komunikowania się, a także przygotowuje do planowania i realizacji przedsięwzięć w otaczającym go środowisku.

Niniejszy artykuł zawiera wyniki badań ankietowych dotyczących przedmiotu podstawy przedsiębiorczości, przeprowadzonych w 2011 roku w wybranych krakowskich szkołach ponadgimnazjalnych. Badania te stanowiły kontynuację badań przeprowadzonych w tym samym zakresie i w tych samych szkołach w 2004 roku, nawiązywały też do nich metodologicznie. Użyto do nich tego samego narzędzia – kwestionariusza ankiety – które było wykorzystane w 2004 roku. Wyniki badań z 2004 roku zostały opublikowane w numerze pierwszym serii „Przedsiębiorczość – Edukacja” (Osuch E., Osuch W. 2005).

Powtórzenie i rozszerzenie prowadzonych badań wydaje się szczególnie uzasadnione u progu zmian podstawy programowej w liceum i propozycji wprowadzenia nowych treści kształcenia dla podstaw przedsiębiorczości. Ważne sugestie i uwagi dotyczące wersji projektu podstawy programowej z 2008 roku szczegółowo przedstawił T. Rachwał (2009), wskazując wiele krytycznych zdań na temat proponowanych zmian, przy jednoczesnym nieuwzględnieniu przez autorów ówczesnego projektu bogatej literatury z zakresu metodyki nauczania podstaw przedsiębiorczości.

Cele i metody badań

Badania podjęto, aby dokonać analizy realizacji celów, zadań, treści kształcenia przedmiotu podstawy przedsiębiorczości, a także oceny możliwości i perspektyw kształcenia przedsiębiorczości u progu wprowadzania zmian w szkole ponadgimnazjalnej.

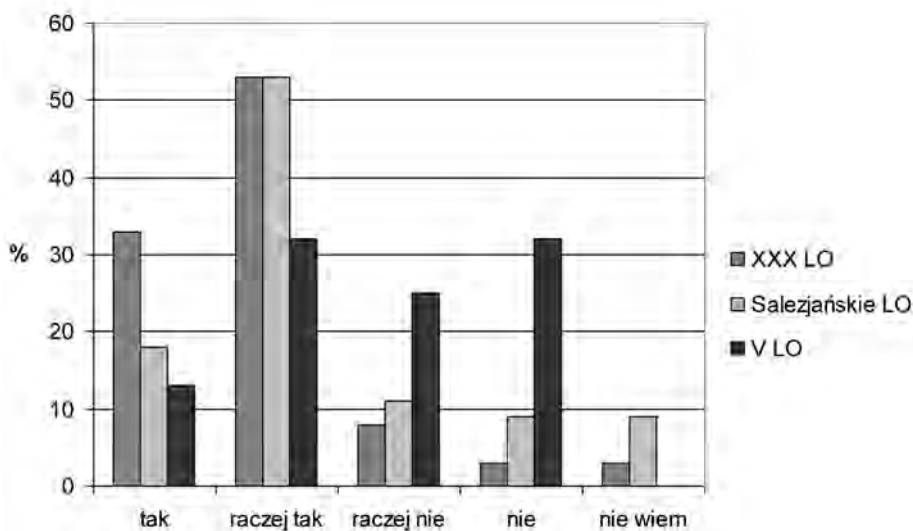
Badania ankietowe przeprowadzono wśród uczniów i rodziców trzech krakowskich szkół: Zespołu Szkół Ogólnokształcących Nr 14 – XXX Liceum Ogólnokształcącego, Publicznego

Salezjańskiego Liceum Ogólnokształcącego oraz V Liceum Ogólnokształcącego im. Augusta Witkowskiego w Krakowie. Populację badanych stanowili uczniowie dwóch losowo wybranych klas z każdej wymienionej szkoły oraz ich rodzice. W sumie uzyskano 165 wypełnionych ankiet od uczniów i 115 ankiet od rodziców.

Wyniki badań

Istotnym na początku wydało się zapytanie uczniów i rodziców, czy wprowadzenie w 2002 roku nowego przedmiotu podstawy przedsiębiorczości do szkół ponadgimnazjalnych i jego funkcjonowanie uważają za słuszny krok w polskiej edukacji. Wyniki badań przeprowadzonych w 2011 roku prezentuje rycina 1.

Ryc. 1. Opinie uczniów na temat słuszności wprowadzenia przedmiotu podstawy przedsiębiorczości w szkołach ponadgimnazjalnych

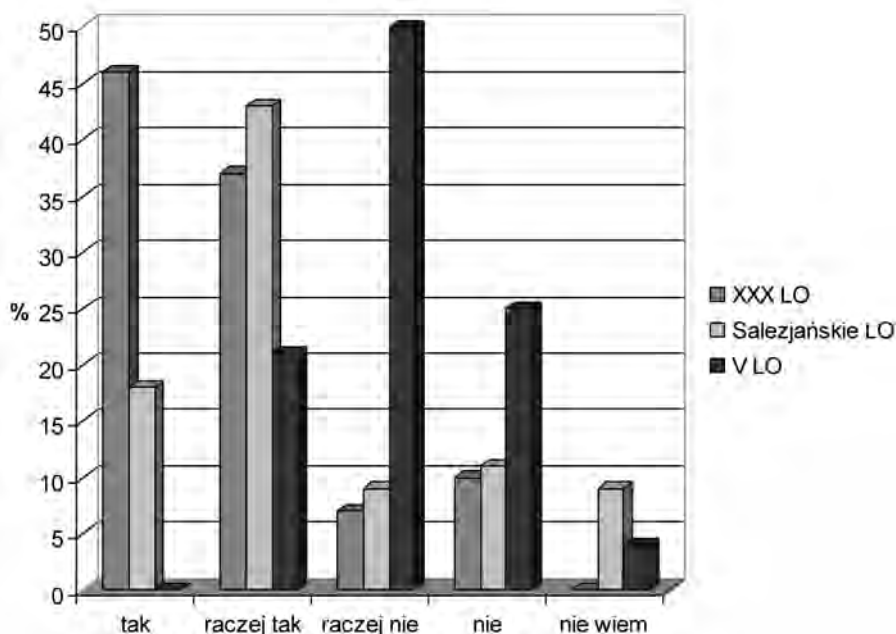

Źródło: opracowanie własne autora na podstawie badań ankietowych.

Wyniki badań przeprowadzonych w 2011 roku (ryc. 1) istotnie różnią się od wyników z 2004 roku, kiedy to aż 91% przebadanych licealistów uważało tę decyzję za słuszną, a tylko 6% było odmiennego zdania. Jeszcze korzystniej wypadły wyniki badań wśród rodziców, którzy w 96,7% uważali nowy przedmiot za potrzebny w cyklu kształcenia ich dzieci (Osuch E., Osuch W. 2005). Obecnie (2011 rok) najwięcej pozytywnych odpowiedzi uzyskano wśród młodzieży XXX LO (86%) oraz Publicznego Salezjańskiego Liceum Ogólnokształcącego w Krakowie (70%). Niepokoi wysoki odsetek odpowiedzi negatywnych (57%) wśród uczniów V LO w Krakowie, w tym aż 32% zdecydowanych odpowiedzi na „nie”. Zauważono zatem wyraźne zmiany w postrzeganiu podstaw przedsiębiorczości wśród uczniów V LO w Krakowie, wyrażające się wyraźnym wzrostem odpowiedzi negatywnych.

Interesujące wydają się wypowiedzi młodzieży licealnej dotyczące wykorzystania treści przekazywanych na lekcjach podstaw przedsiębiorczości w dalszym, dorosłym życiu społeczno-gospodarczym. W badaniach przeprowadzonych w 2004 roku ponad 94% ankieterów uważało, że w przyszłości wykorzysta wiadomości i umiejętności zdobyte na lekcjach podstaw przedsiębiorczości. Podobnego zdania była zdecydowana większość rodziców (97,3%) (Osuch E., Osuch W. 2005). W 2011 roku najbardziej o możliwości wykorzystania tych treści jest przekonana młodzież z XXX Liceum Ogólnokształcącego oraz z Publicznego Salezjańskiego Liceum Ogólnokształcącego (ryc. 2), chociaż i w tych wypowiedziach pojawiło się kilkanaście procent odpowiedzi negatywnych.

Ryc. 2. Opinie uczniów na temat wykorzystania treści przekazywanych na lekcjach podstaw przedsiębiorczości w przygotowaniu ich do dalszego życia społeczno-gospodarczego

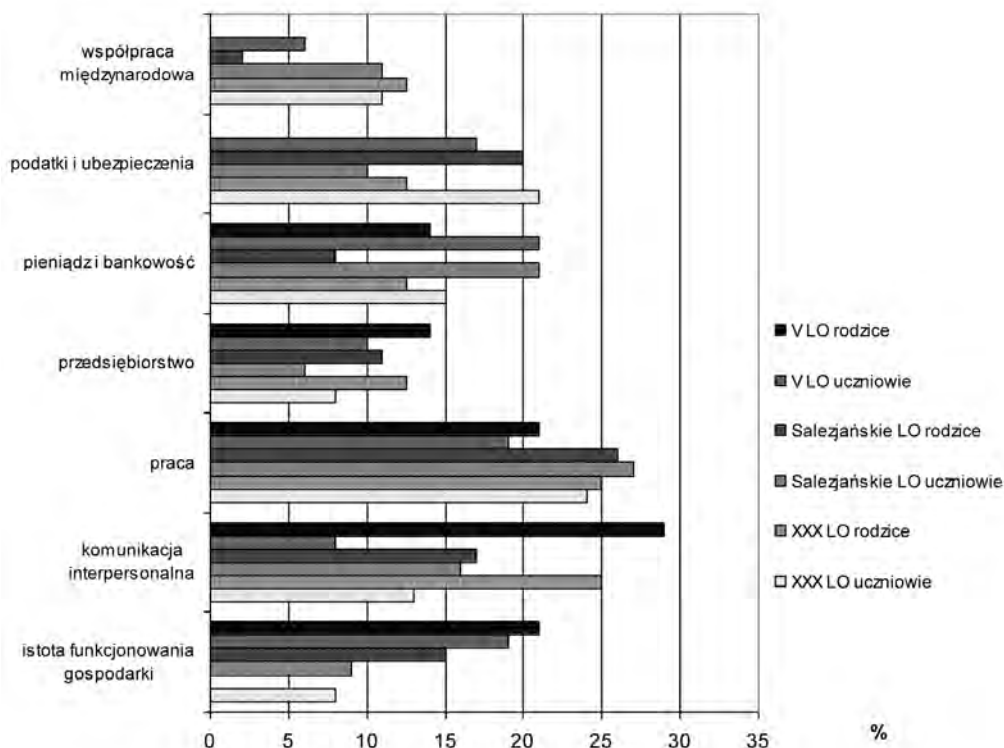

Źródło: opracowanie własne autora na podstawie badań ankietowych.

Największe zmiany w stosunku do wyników uzyskanych w 2004 roku zauważa się wśród uczniów V LO w Krakowie. W najnowszych badaniach zaledwie 21% z nich przyznaje, że prawdopodobnie wykorzysta treści kształcenia z przedsiębiorczości w przyszłości, ale aż 75% raczej nie widzi możliwości wykorzystania ich w dalszym życiu społeczno-gospodarczym. Prawdopodobne jest, że młodzież V LO ma bardzo szczegółowo wytyczone i sprecyzowane plany swojej kariery zawodowej i nie widzi potrzeby ujawniania swojej postawy przedsiębiorczej już na tym etapie kształcenia.

Zapytano też uczniów o najbardziej interesujące ich treści kształcenia, które wyodrębnione zostały (przez autora badań i artykułu) według działów tematycznych przyjętych z programu nauczania podstaw przedsiębiorczości Z. Makięły i T. Rachwała (2007, wydawnictwo Nowa Era). Wyniki uzyskane w badaniach ankietowych przeprowadzonych w 2011 roku prezentuje rycina 3.

Ryc. 3. Najbardziej interesujące treści kształcenia w opinii uczniów i rodziców

Źródło: opracowanie własne autora na podstawie badań ankietowych.

Najwięcej ankieterowanych uczniów interesuje się zagadnieniami dotyczącymi problematyki pracy, bankowości oraz podatków i ubezpieczeń (wyniki są podobne do uzyskanych w 2004 roku). W kolejnych wypowiedziach uczniowie podali bardziej szczegółowe treści kształcenia, które ich interesują. Były to:

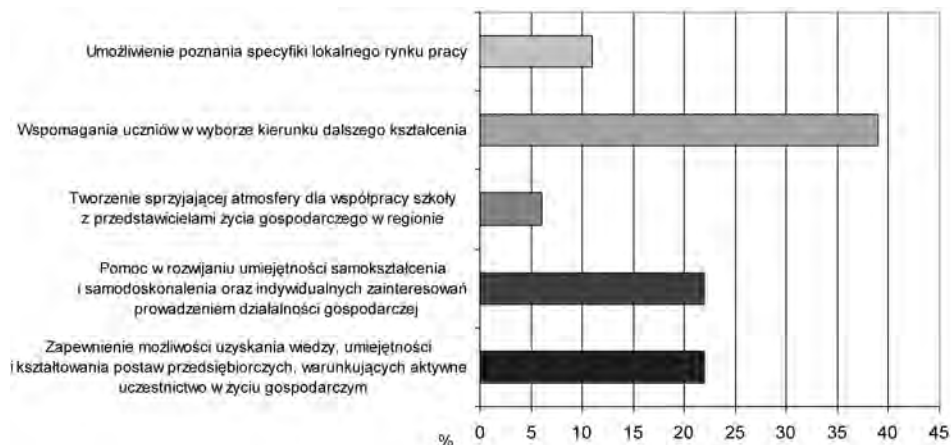
- praca – szukanie i podejmowanie pracy; rozmowa kwalifikacyjna, pisanie CV – 27% uczniów Salezjańskiego LO,
- pieniądz i bankowość – wybór banku, zarządzanie pieniędzmi – 21% uczniów V LO i Salezjańskiego LO,
- podatki i ubezpieczenia – rozliczenia PIT – 21% uczniów XXX LO,
- zakładanie i prowadzenie własnej działalności gospodarczej – głównie uczniowie XXX LO,
- istota funkcjonowania gospodarki – 19% uczniów V LO.

Ponadto badani licealiści często wymieniali zagadnienia dotyczące: giełdy, reklamy, polityki cen, rzadziej funkcjonowania przedsiębiorstwa jako interesujące i ważne dla życia społeczno-gospodarczego.

Dla rodziców najbardziej potrzebne w dorosłym życiu ich dzieci wydały się zagadnienia dotyczące pracy i komunikacji interpersonalnej (aż 29% rodziców V LO i 25% rodziców XXX LO), istoty funkcjonowania gospodarki (21% rodziców V LO, przy czym zauważono znaczną korelację wypowiedzi rodziców z wypowiedziami uczniów) oraz prowadzenia własnej firmy, podatków i ubezpieczeń.

Podstawa programowa z 2002 roku wyznaczyła szkołom pięć zadań, które powinny być realizowane na lekcjach podstaw przedsiębiorczości (ryc. 4).

Ryc. 4. Najważniejsze zadania szkoły w przygotowaniu uczniów do dorosłego życia według badań ankietowych przeprowadzonych wśród licealistów

Źródło: Osuch E., Osuch W. 2005, s. 198, ryc. 4

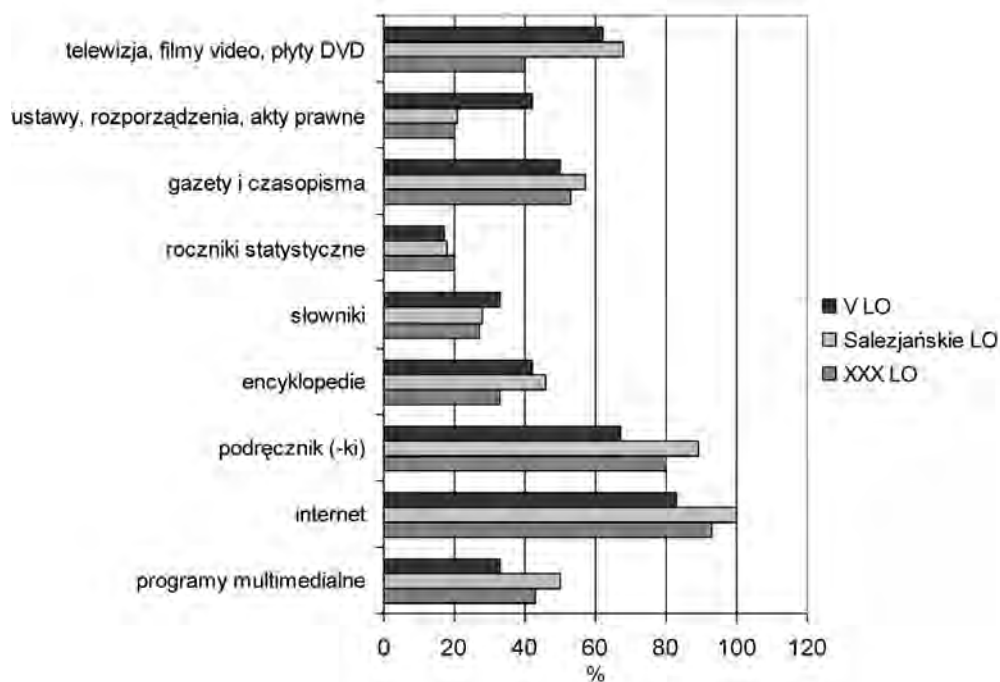
Uczniowie stwierdzili, że wszystkie z wymienionych w podstawie programowej zadań są ważne w przygotowaniu ich do dalszego życia, jednak najbardziej potrzebna jest im pomoc w wyborze dalszego kształcenia (25%) oraz rozwijaniu umiejętności samokształcenia i samodoskonalenia, jak również przygotowanie do prowadzenia działalności gospodarczej (24%). Najmniej, bo 10% badanych, twierdziło, że szkoła powinna sprzyjać atmosferze współpracy z przedstawicielami życia gospodarczego w regionie. Natomiast większość ankietowanych rodziców uważała, że najważniejszym zadaniem szkoły jest zapewnienie możliwości uzyskania wiedzy, umiejętności i kształtowanie postaw przedsiębiorczych warunkujących aktywne uczestnictwo w życiu gospodarczym (Osuch E., Osuch W. 2005). Wyniki uzyskanych badań w 2011 roku całkowicie korespondują z odpowiedziami respondentów z 2004 roku dla wszystkich trzech ankietowanych liceów. Przy czym uczniowie, zwłaszcza z V LO, wskazali na dominację dwóch wymienionych wyżej zadań szkoły:

- pomocy w rozwijaniu umiejętności samokształcenia i samodoskonalenia oraz indywidualnych zainteresowań prowadzeniem działalności gospodarczej,
- wspomaganie uczniów w wyborze kierunku dalszego kształcenia.

Należy wyrazić zaniepokojenie, że przedmiot podstawy przedsiębiorczości w liceum nie pomaga zrozumieć uczniom specyfiki lokalnego rynku pracy, choć jak wskazali respondenci, dość dobrze wspomaga w wyborze dalszego kształcenia. Taka sytuacja wymaga szerszego naświetlenia i kontynuacji badań w tym zakresie. Szerzej o kształceniu geografów o różnych specjalnościach, w tym też specjalności przedsiębiorczość i gospodarka przestrzenna, w aspekcie uwzględnienia i zapotrzebowania lokalnego rynku pracy pisała D. Piróg (2006; 2010).

Do realizacji zadań wymienionych w podstawie programowej potrzebne są odpowiednie narzędzia. Licealiści, zdobywając wiedzę i umiejętności z tego przedmiotu, mogą korzystać z wielu środków dydaktycznych. Bardzo duże zróżnicowanie w wykorzystaniu środków dydaktycznych w kształceniu przedsiębiorczości pokazuje rycina 5.

Ryc. 5. Wybrane środki dydaktyczne w kształceniu przedsiębiorczości

Źródło: opracowanie własne autora na podstawie badań ankietowych.

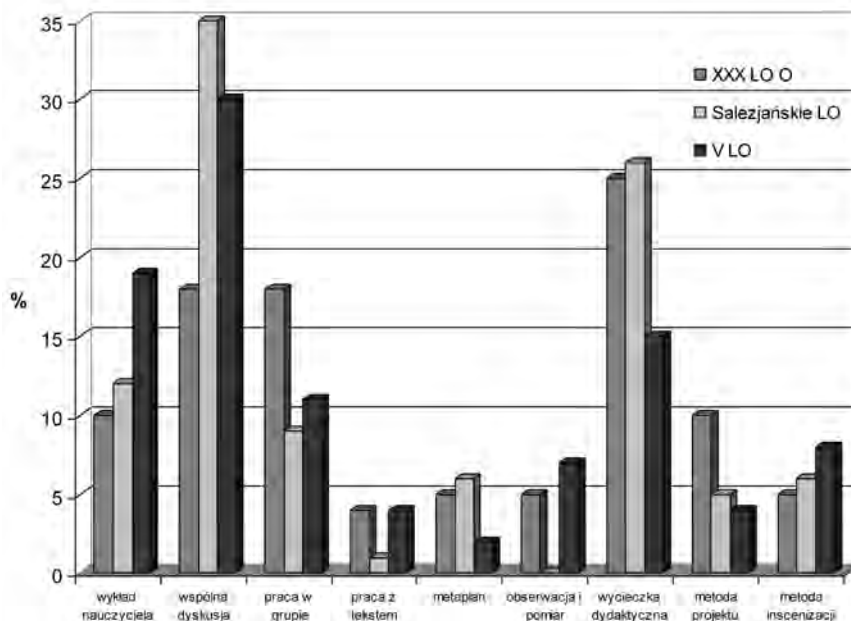
Dominującym środkiem dydaktycznym, a nawet źródłem wiedzy we wszystkich ankietowanych szkołach jest Internet oraz podręcznik. W Publicznym Salezjańskim Liceum Ogólnokształcącym uczniowie częściej korzystają z podręczników, programów multimedialnych, a także telewizji, filmów video o tematyce ekonomicznej i gospodarczej niż uczniowie z XXX LO oraz V LO.

Najrzadziej młodzież zdobywa wiedzę, wykorzystując akty prawne, uchwały, rozporządzenia oraz roczniki statystyczne. W wypadku wykorzystywania aktów prawnych jedynie uczniowie V LO wykazują większą aktywność. W porównaniu z poprzednimi wynikami badań (z 2004 roku) jednak zauważa się wyraźny spadek wykorzystania wszystkich środków dydaktycznych z wyjątkiem Internetu (por. Osuch E., Osuch W. 2005). Prawdopodobnie wynika to z mniejszego zainteresowania nauczaniem przedmiotem, co zostało przedstawione przy analizie ryciny 1 i ryciny 2, jak również coraz częstszego (może nawet zbyt częstego) korzystania z Internetu.

Bardzo ważnym zagadnieniem w kształceniu podstaw przedsiębiorczości oraz kształtowaniu pożądanych kompetencji staje się stosowanie zróżnicowanych metod kształcenia. Od wielu lat, w celu rozwijania różnych kompetencji ucznia oraz zwiększenia efektywności w procesie kształcenia, odchodzi się od nauczania encyklopedycznego na rzecz metod aktywizujących, co może sugerować nawet zmianę metody nauczania. Koniecznością staje się zatem stosowanie metod aktywizujących na lekcjach, na których uczniowie powinni nauczyć się otwartej dyskusji, a także analizowania informacji i wyciągania wniosków. Bardzo ważne w procesie dydaktycznym jest wdrażanie do samokształcenia, a w przyszłości do samodoskonalenia

Spośród wymienionych w kwestionariuszu ankiety metod i technik nauczania uczniowie badanych szkół udzielali zróżnicowanych odpowiedzi. Wyniki przeprowadzonych badań ankietowych prezentuje rycina 6.

Ryc. 6. Opinie uczniów na temat najbardziej efektywnych metod i form kształcenia wykorzystywanych na lekcjach przedsiębiorczości

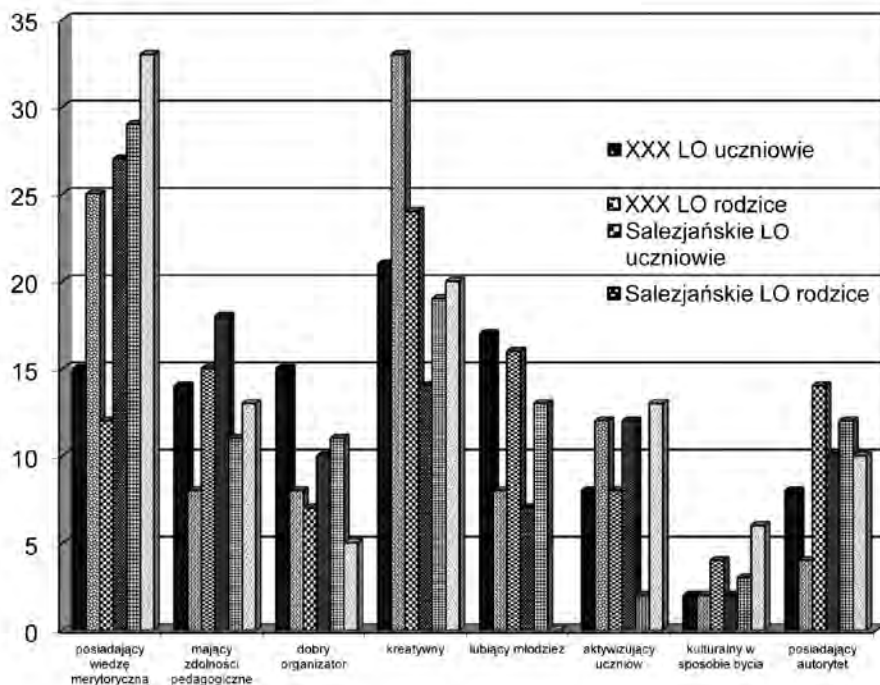

Źródło: opracowanie własne autora na podstawie badań ankietowych.

Zdaniem uczniów najbardziej efektywnymi metodami kształcenia są metody aktywizujące, zwłaszcza dyskusja (podobnie jak w badaniach z 2004 roku). Na zadane pytanie, czy na lekcjach z podstaw przedsiębiorczości mają możliwość wyrażania sądów o problemach i zjawiskach społeczno-gospodarczych, w zdecydowanej większości odpowiedzi były pozytywne. Inne metody z grupy metod aktywizujących już nie znalazły tak wyraźnego uznania wśród uczniów. Prawdopodobne jest, że nie są one często przez nauczycieli stosowane. Zdecydowanie mniej osób chciałoby na lekcjach wykonywać metaplan czy prezentować dane zagadnienie metodą projektu bądź metodą inscenizacji. Znacznie częściej młodzież akceptuje formę pracy w grupach. Pracując w zespołach, uczniowie zobowiązani są do przestrzegania reguł współpracy, dlatego korzystne wydaje się wcześniejsze sformułowanie kontraktu z uczniami (co praktykuje już duża część nauczycieli). Zdaniem ankietowanych licealistów, bardzo dobre efekty w postaci szybkiego przyswajania wiedzy i zdobywania stosownych umiejętności dają wycieczki dydaktyczne w formie ćwiczeń terenowych. Należy jednak zaznaczyć, że w najnowszych badaniach uczniowie V LO są bardziej sceptyczni wobec tej formy zajęć (tylko 15% zaznaczyło wycieczkę jako interesującą formę przeprowadzania zajęć). Ciekawe jest, że aż 19% uczniów V LO chętnie zgadza się na zajęcia z przedsiębiorczości na tradycyjną metodę wykładu. Widać tu po raz kolejny specyfikę tej szkoły, której młodzież nastawiona jest na zdobywanie wiedzy w sposób uporządkowany, solidny i tradycyjny. Metody z grupy aktywizujących dla uczniów V LO wydają się może atrakcyjne, ale niezbyt efektywne.

Bardzo ważną rolę w procesie dydaktycznym musi odgrywać nauczyciel. To on powinien pobudzać swoich uczniów do twórczych zachowań oraz inspirować ich do działań. Zróżnicowane wyniki badań kompetencji nauczyciela przedsiębiorczości w opinii uczniów i rodziców pokazują rycina 7.

Ryc. 7. Nauczyciel podstaw przedsiębiorczości w opinii uczniów i rodziców

Źródło: opracowanie własne autora na podstawie badań ankietowych.

Na podstawie przeprowadzonych badań można stwierdzić, że wysoko ceniony jest nauczyciel kreatywny, posiadający wiedzę merytoryczną z przedmiotu. Zwłaszcza wśród rodziców wiedza merytoryczna była i jest nadal wysoko oceniana. W badaniach z 2004 roku 20% ankietowanych uczniów uważało, że powinna to być osoba lubiąca młodzież, znaczna część uczniów uważała, że nauczyciel powinien być kreatywny (czyli twórczy i pomysłowy). Wśród badanych uczniów 15% ceniło u swoich pedagogów odpowiednie zdolności pedagogiczne. Rodzice natomiast sądzili, że najważniejsza jest u nauczyciela odpowiednia wiedza merytoryczna (37,7%) oraz zdolności pedagogiczne (28,3%) (por. Osuch E., Osuch W. 2005). Badania z 2011 roku wskazują, że kreatywność jest obecnie cechą pożądaną nie tylko u nauczycieli podstaw przedsiębiorczości. Ponadto jako ważną cechę nauczyciela wskazali ją nie tylko uczniowie, ale i rodzice. Wśród tych ostatnich wzrosło również zainteresowanie tym, by nauczyciel przedsiębiorczości posiadał autorytet i aktywizował uczniów. Kompetencje dotyczące dobrej organizacji, kulturalnego sposobu bycia i pozytywnego nastawienia do młodzieży były obecnie mniej akcentowane.

O kompetencjach przedmiotowych i dydaktycznych nauczycieli geografii, w tym także uczących podstaw przedsiębiorczości, pisał w obszernej monografii autor niniejszej publikacji (Osuch 2010), wskazując przykłady kształtowania wybranych kompetencji w toku studiów i pracy zawodowej nauczycieli. Ważnymi kompetencjami nie tylko u nauczycieli przedsiębiorczości są kompetencje komunikacyjne, co było przedmiotem rozważań W. Osucha (2011) oraz oceną tych kompetencji, jak również zostało potwierdzone w wynikach badań ankietowych, zwłaszcza wśród rodziców krakowskich liceów. O kompetencjach odnoszących się bezpośrednio do przedsiębiorczości i postaw przedsiębiorczych pisali: S. Dorocki, W. Kilar i T. Rachwał (2011), podkreślając także kreatywność, innowacyjność, podejmowanie ryzyka, planowanie przedsięwzięć dla potrzeb osiągnięcia zamierzonych celów. Autorzy przypomnieli również kompetencje kluczowe stosowane w europejskim obszarze edukacyjnym. Kompetencje biznesowe i społeczne uczniów gimnazjum są przedmiotem projektu badawczego FIFOBİ w zakresie kształtowania kompetencji gimnazjalistów do prowadzenia działalności gospodarczej (Kurek, Rachwał 2010).

Z przeprowadzonych badań wynika, że przedmiot podstawy przedsiębiorczości nadal spełnia oczekiwania większości ankietowanych uczniów i rodziców. Wydaje się także, że wśród uczniów osiągających bardzo dobre wyniki w szkołach o wysokich pozycjach rankingowych (przykład V LO w Krakowie), podstawy przedsiębiorczości w obecnej formie są przedmiotem praktycznym, ale mało konkretnym, bez solidnej podbudowy teoretycznej. Młodzi ludzie mają wyraźnie sprecyzowaną ścieżkę swojej kariery zawodowej i na tym etapie nie oczekują innych propozycji czy zmian. Pochłonięci pasją nauki w swoich specjalnościach i profilach, nie interesują się praktycznymi rozwiązaniami, na które być może przyjdzie czas w późniejszych latach. Jednocześnie zauważa się troskę rodziców o przyszłość dzieci, także tę praktyczną, związaną z umiejętnością funkcjonowania w życiu społeczno-gospodarczym w warunkach wolnorynkowych.

Czas pokaże, czy proponowane zmiany w podstawie programowej szkoły ponadgimnazjalnej i podstaw przedsiębiorczości wyjdą naprzeciw wszystkim uczniom, także uczniom wybitnie zdolnym, i czy zainteresowanie przedmiotem oraz wykorzystanie treści kształcenia przedsiębiorczości w karierze zawodowej i życiu społeczno-gospodarczym będzie większe. Postawione przed dzisiejszą szkołą zadanie wykształcenia młodych ludzi, którzy będą potrafili odnaleźć się w szybko zmieniających się procesach gospodarki rynkowej, wydaje się być bardzo ambitnym.

Literatura

1. Dorocki S., Kilar W., Rachwał T., 2011, *Założenia i cele Projektu „Krok w przedsiębiorczość” dla nauczycieli szkół ponadgimnazjalnych* [w:] *Przedsiębiorczość w warunkach globalizacji*, Z. Ziolo, T. Rachwał (red.), „Przedsiębiorczość – Edukacja”, nr 7, wydawnictwo Nowa Era, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Warszawa – Kraków, s. 308–320.
2. Kurek S., Rachwał T., 2010, *Założenia i wstępne wyniki europejskiego projektu badawczego FIFOB1 w zakresie kształtowania kompetencji uczniów gimnazjum do prowadzenia działalności gospodarczej* [w:] *Przedsiębiorczość w warunkach integracji europejskiej*, Z. Ziolo, T. Rachwał (red.), „Przedsiębiorczość – Edukacja”, nr 6, wydawnictwo Nowa Era, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Warszawa – Kraków, s. 472–485.
3. Makieła Z., Rachwał T., 2007, *Podstawy przedsiębiorczości. Podręcznik dla liceum ogólnokształcącego, liceum profilowanego i technikum*, wydanie szóste, wydawnictwo Nowa Era, Warszawa.
4. Osuch E., Osuch W., 2005, *Przedmiot podstawy przedsiębiorczości w opinii uczniów i rodziców na przykładzie wybranych krakowskich szkół* [w:] *Przedsiębiorczość a współczesne wyzwania cywilizacyjne*, Z. Ziolo, T. Rachwał (red.), „Przedsiębiorczość – Edukacja”, nr 1, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Akademii Pedagogicznej im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Wydawnictwo „MiWa”, Kraków, s. 195–202.
5. Osuch W., 2010, *Kompetencje przedmiotowe i dydaktyczne nauczycieli geografii oraz studentów geografii – kandydatów na nauczycieli*, „Prace Monograficzne”, nr 570, Wydawnictwo Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Kraków, ss. 304.
6. Osuch W., 2011, *Kompetencje w zakresie komunikacji interpersonalnej w dobie postępujących procesów globalizacji* [w:] *Przedsiębiorczość w warunkach globalizacji*, Z. Ziolo, T. Rachwał (red.), „Przedsiębiorczość – Edukacja”, nr 7, wydawnictwo Nowa Era, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Warszawa – Kraków, s. 333–346.
7. Piróg D., 2006, *Absolwenci nauczycielskich studiów geograficznych na krakowskim rynku pracy* [w:] *Idee i praktyczny uniwersalizm geografii. Geografia społeczno-ekonomiczna. Dydaktyka*, T. Komornicki, Z. Podgórski (red.), „Dokumentacja Geograficzna”, nr 33, IGiPZ PAN Warszawa, s. 338–345.
8. Piróg D., 2010, *Studia wyższe a rynek pracy w Polsce – zarys stanu badań* [w:] *Studia wyższe z perspektywy rynku pracy*, B. Sitarska, R. Droba, R. Jankowski (red.), Wydawnictwo Akademii Podlaskiej, Siedlce, s. 67–80.
9. Rachwał T., 2009, *Ocena projektu zmian podstawy programowej podstaw przedsiębiorczości* [w:] *Rola przedsiębiorczości w kształtowaniu społeczeństwa informacyjnego*, Z. Ziolo, T. Rachwał (red.), „Przedsiębiorczość – Edukacja”, nr 5, wydawnictwo Nowa Era, Zakład Przedsiębiorczości i Gospodarki Przestrzennej Instytutu Geografii Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Warszawa – Kraków, s. 349–372.
10. *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 26 lutego 2002 roku w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego, kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół* (Dz.U. z 2002 Nr 51, poz. 458).

Basics of entrepreneurship in opinions of students of upper secondary schools in Kraków – opportunities and expectations

In 2002 “Business studies” Basics of entrepreneurship subject was introduced into the Polish post-secondary schools. According to then applicable regulation, concerning the Core Curriculum of general education, the aim of this subject is to teach students entrepreneurial skills and prepare them for active participation in social and economic life. The “Business studies” Basics of entrepreneurship subject helps young people to understand the mechanisms of market economy, prepares them to plan their future careers, develops the ability to communicate effectively and also prepares them to plan and execute tasks in the business environment.

This article presents the results obtained in the new questionnaire surveys performed in selected post-secondary schools in Kraków in 2011.

The research was designed to analyse fulfilment of the objectives, tasks and teaching content of business studies. Furthermore, it was to evaluate possibilities and future prospects of teaching the entrepreneurship just before introducing the changes in post secondary schools.

Thus it seems justified to repeat and extend the conducted studies prior to the forthcoming introduction of curricular changes in the upper secondary school and proposed new teaching content for the Business studies subject.

This paper methodologically refers to previous studies in this field, which were presented at the conference in 2004 and published in the Education – Entrepreneurship series No 1 (Osuch E., Osuch W. 2005). Furthermore, the intention of this report is to both update and supplement the previous research.